TEBENNED BÍZTUNK

PÁPAI REFORMÁTUS ÉRTESÍTŐ

Tartalomjegyzék

Szakács Gergely: Interjú Móriczné Bátki Annával 2-3
Csomor István: Konfirmáció 2017 - hogyan tovább? 4
Kövy Rózsa: Presbiteri nyárbúcsúztató 4
Sárközi Gergely Antal: 400 éve alapították meg Pápán az első presbitériumot 5-6
Laskovics Márió: VII. Ökumenikus nap 6
Csomor István: Csillagpont a reformáció emlékévében 7
Szakács Gergely: Fiatal felnőttek bibliaköre 7
Kövy Rózsa: Gyülekezeti tábor, élmények, Csurgó – interjú mécsestartókkal 8-10
Ifj. Márkus Mihály: Megújult az Ótemplom 10
Kövy Rózsa: A Pápai Református Egyházmegye Presbiteri Találkozója 11
Csomor István: Gyermekhét a gyülekezetben 12-13
Ifj. Márkus Mihály: Édenkert Pápai Református Óvoda 14-15
Anyakönyvi hírek 16
Mécsestartók tábor 2018 17
Hirdetések 18

Móriczné Bátki Anna

„Engedjétek hozzám jönni a kisgyermekeket, és ne akadályozzátok őket, mert ilyeneké az Isten országa."

Márk evangéliuma 10. rész 14. vers

2017. szeptember 1-től a volt Csókai Óvoda Édenkert Pápai Református Óvodaként működik tovább. Ezt a nem túl nagynak történő változást sok minden előzte meg. Az emberi oldalt is hosszasan lehetne sorolni, de izgalmasabb a másik oldal.

Az édenkerti történet a Szentírásban a teremtéssel kezdődik. Minden e világi történés kezdetén, amikor valami elkezdődik, Isten van ott, ez az óvoda is elsősorban az Ő gondolata, ahogyan ennek a kezdeteknél, az óvoda elindulása előtti időben, hónapokban számtalan jelét is adta.

A mi drága mennyei Édesatyánk szerint ez a világ jó. Ezt mondta rá, amikor megalkotta, és Ő szereti ezt a világot („Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen." János evangéliuma 3:16). Különösen is szereti a gyermekeket, akiknek még tiszta a szíve, akik még tudnak hinni, akik nincsenek tele kételkedéssel – ahogyan ezt Jézus is sokszor elmondta. Istennek az az akarata, hogy megismerjük őt, ha lehet minél fiatalabb korban, hogy a gyermekeinket hozzá vezessük, hogy megtanuljanak hinni és bízni benne, hogy ismerjék és szeressék Őt, hogy ragaszkodjanak hozzá, hogy imádságban, igeolvasásban, a gyülekezet közösségében napi szinten kapcsolatban legyenek vele, hogy ne csak tudják, hogy Isten jó, de érezzék is, hogy érthessék és szeressék elrendelt útjukat és Isten védelmező törvényét.

Sajnos sokszor elkövetjük azt a hibát, hogy Isten nevét – különösen a gyermekekkel szemben a saját céljainkra használjuk fel: ijesztgetjük vele őket, mintha mumus lenne. Félelmetesnek, szigorúnak állítjuk be, aki mindent lát, a legkisebb titkot is tudja, és a legapróbb vétségért is szigorúan lecsap és megbüntet; pedig az Úr Jézus arra tanít minket, hogy végtelenül sokszor (a hetvenszer hétszer azt jelenti, hogy mindig) bocsássunk meg. Az istenfélelem nem azt jelenti, hogy arra kellene tanítanunk a gyermekeinket, hogy rettegjenek a mennyei Atyától, hanem azt, hogy tiszteljék, becsüljék, tartsák nagyra.

A másik nagyon fájdalmas hiba, amit a gyermeknevelésben elkövethetünk, az az, hogy Isten neve ürüggyé válik a számunkra, hogy miért nem érünk rá foglalkozni a gyerekekkel, miért nincs időnk figyelni rájuk, elmenni a nekik fontos helyekre és alkalmakra.

Talán éppen az a legfőbb feladatunk a világban, hogy igazán megismertessük a kicsinyekkel Istent úgy, ahogyan Jézus megismertette az Atyát a tanítványaival.

Hogyan ismertethetjük meg a gyermekekkel Istent? Azt gondolom a legfontosabb, hogy nagyon szeressük őket feltételek nélkül, hiszen mennyei Atyánk is így szeret bennünket. Gondoljuk csak végig, hogyan „nevelte" az Atya a Fiút: mindig büszke rá, mindig dicséri, a legjobbakat mondja róla. Tudom persze, hogy mi és a gyermekeink össze sem vagyunk hasonlíthatóak a Fiúval, de mégis mennyire másként nő fel az a gyermek, akit dicsérnek, szeretnek, aki érzi és tudja, mert sokszor hallotta, hogy a szülei büszkék rá, mint az, akit folyton elítélnek, kinevetnek, bírálgatnak, megaláznak, bántanak. Jézus azt tanította, hogy ne ítéljünk el senkit, ezért a gyermekeinket sem kellene folyton ítélgetni, bírálni, elítélni. Úgy tudjuk a gyermekeket leginkább megismertetni Istennel, ha mi is úgy viselkedünk, mint Ő: megbocsátjuk a bűnt és el is felejtjük, nem emlegetjük fel újra meg újra; ha valamit elrontanak, mindent megteszünk, hogy helyrehozzuk, még ha meg is sérülünk közben. Szeretetre és önállóságra neveljük őket, sokat beszélgetve velük, hiszen Isten is kíváncsi ránk, pedig sokkal tökéletesebben ismer minket, mint mi a ránk bízott gyermekeket. Szükség van korlátokra is persze, de úgy, hogy azok valóban őket védjék a lehető legnagyobb

szabadságot biztosítva számukra a játékra és a világ felfedezésére. És igen, bízzunk rájuk feladatokat is – olyanokat, amiket el is tudnak végezni – hiszen Isten is ad nekünk. A tetteink teszik hitelessé a keresztyénségünket, de szükség van a szavainkra is: a hit hallásból van, a gyermekeké is. Ha része az éltünknek, hogy hálát adunk Istennek a jó dolgokért, ha kérjük a segítségét, énekelünk őt dicsőítve, ez nem kerüli el a kicsinyek figyelmét. Az is kell, hogy olvassunk nekik a Szentírásból az életkoruknak megfelelő szakaszokat, (vannak olyan ószövetségi könyvek, amiket régen tilos volt 30 éves kor előtt olvasni, és nem véletlenül!) és imádkozzunk velük és értük. Végül, de nem utolsósorban vigyük őket a gyülekezetbe, hogy találkozzanak más (stílusú) hívő keresztyénekkel is, és megtanulják szeretni a közösségükhöz tartozókat.

Végül nagyon fontos kihangsúlyozni, hogy a fenti igét az eredeti szövegkörnyezetben nem a szülőknek mondta Jézus, hanem a hozzá legközelebb állókhoz, a legszűkebb tanítványi körhöz szólt, ma azt mondanánk, a gyülekezet magjához. Sajnos nem csak a tizenkettő akarta elküldeni Jézustól a gyermekeket, hogy „felnőtt dolgokról" beszélgethessenek vele. Azt hiszem, a gyermek-istentiszteletek sem elsősorban a gyermekek igényeinek a betöltése érdekében jöttek létre, hanem azért, hogy a kicsik ne zavarják a nagyokat az istentiszteleten. Sokszor előfordul, hogy rosszalló pillantásokkal találkozik az a szülő, aki kisgyermeket próbál az istentiszteletre vinni, sőt megkockáztatja, hogy rá is szólnak, hogy vigye ki csemetéjét, ha rendetlenkedik. Ezzel szemben Jézus azt mondja nekünk, hogy ne tiltsuk és ne akadályozzuk a kisgyermeket (és a kisgyermekes szülőket) abban, hogy Őhozzá jöjjenek.

Az egyik legszebb istentiszteleti élményem az volt (és azt hiszem, hogy mindenki emlékszik arra az istentiszteletre, aki csak ott volt), amikor egyszer az édesapám arról prédikált egy délutáni istentiszteleten, amikor Péter és János meggyógyította a sántát az Ékes-kapuban. Volt ott egy két év körüli kisgyerek, egyszer csak kipattant a padból és nagyokat kurjantgatva boldogan szaladgálni és ugrálni kezdett. Az édesanyja próbálta volna csitítani, megfogni, de apa azt mondta, hogy hagyja, hiszen éppen ilyen boldogan ugrálhatott a meggyógyított ember a jeruzsálemi templomban. Ha elküldjük a gyermekeket, lehet, hogy éppen Isten Szentlelkét küldjük el. Fogadjuk őket inkább szeretettel!

Szakács Gergely

Interjú Móriczné Bátki Annával

Gyülekezetünk 2017. szeptember 1-től elindította az Édenkert Pápai Református Óvodát, ami a korábbi Csókai Óvoda volt. Fontos, hogy ne csupán nevében legyen református az óvodánk, hanem szellemiségében, belső hangulatában, a gyermekek nevelésében és a munkatársak jelenlétében is. Ezért gyülekezetünk presbitériuma Móriczné Bátki Annát kérte meg, hogy lássa el az óvodalelkészi feladatokat. Alább a vele készült interjút olvashatják.

Kérlek, mutatkozz be pár mondatban!

„Az Úr házában lakom életem minden napján" - lelkészcsaládba, több száz éves lelkészdinasztiába születtem (egyébként Pápán), ahol én vagyok az első női lelkész. Mind az öt testvérem szorosan kötődik a református egyházhoz, bár csak egyikük lett lelkipásztor. Férjemmel is a teológián ismerkedtünk meg, ő Móricz Attila, Mezőlakon lelkipásztor. Kilenc gyermekünk van, a legidősebb tavaly ment férjhez. Ő és két húga egyetemi hallgatók, a három középső itt Pápán Refis, a három kicsi pedig a mezőlaki általános iskolába jár. Hat lány és három fiú, a legkisebb 8 éves.

Isten különös humora révén 40 évvel az édesapám után kerültem a nemesszalóki gyülekezetbe, amely sajnos túl kicsi ahhoz, hogy önmagában fenntartson egy lelkészi állást.

Különösebb hobbim nincs, nagyon szeretek olvasni, úszni és a teraszon üldögélve a teremtett világot szemlélni (mostanában a pulykákkal és a néma kacsával a sasokat szoktuk nézni az égen, de tegnapelőtt láttam két csízt is az udvaron – madárbarát udvarunk van télen-nyáron).

Hogyan lettél óvodai lelkész? Óvodai lelkészként mi a feladatod?

Éppen megbeszéltem az én drága Megváltómmal, hogy szükségem lenne valami állásra, mert Emese betölti a nyolcat és letelik a főállású anyaság, és nagyon fáj a szívem, amikor azt hallom, hogy az egyetemistáim napokig bundáskenyéren élnek, mert kaptak valakitől egy kis száraz kenyeret az otthonról hozott tojás mellé, de olyasmi kéne, ami hétköznap van, mert a vasárnapom így is nagyon sűrű, szóval, végiggondoltam, hogy olyan lelkészi állás, ami nekem kéne, nincs is, de legalábbis nem Pápa környékén. Aztán még az is eszembe jutott, hogy amiket akkor csináltam, az minden úgy lett, hogy valaki megkérdezte, hogy elvállalnám-e. Tehát úgy döntöttem, hogy nem keresgélek, hanem ami Istentől jön, azt valaki majd megkérdezi tőlem. Ez után kérdezte meg Márkus Mihály nagytiszteletű

úr, hogy lenne-e kedvem óvodalelkészként dolgozni itt Pápán. Legalább tizenöt éve tartok hittanórákat óvodásoknak, de óvodalelkész még nem voltam.

Óvodalelkészként a legfontosabb kettő feladatom, hogy a gyermekekkel és az óvoda dolgozóival foglalkozzam. A gyermekeknek áhítatokat és úgynevezett hitéleti foglalkozásokat tartok, hogy megismerjék Istent, amennyire csak lehet a történeteken, énekeken, imádságokon keresztül. A felnőtteknek bibliaóraszerű alkalmat tartok egy héten egyszer. Ezenkívül igyekszem a szülőkkel is jó kapcsolatokat kialakítani.

Meglátásod szerint miben különbözik egy önkormányzati és egy egyházi óvoda? Mit mondanál egy szülőnek, miért írassa a gyermekét az Édenkert Pápai Református Óvodába?

Nekem személy szerint nem nagyon van tapasztalatom önkormányzati óvodákkal, csak a mezőlakit ismerem, de az egy nagyon jó óvoda (például zöld óvoda létére a hittanórák délelőtt vannak). Inkább azt tudom mondani, amit másoktól hallottam: az önkormányzati óvodákban gyakran kialakul valamiféle versengés az óvónők között, és a felnőttek közötti viszálykodás nem jó a gyermekeknek sem. Az egyházi óvodákban dolgozók támogatják, segítik egymás munkáját, szeretettel fordulnak egymás felé, és ezt megérzik a gyermekek is. Az egyházi óvodában magától értetődő a szeretet.

Az Édenkert óvoda? Engem az nyűgözött le a legjobban, hogy a gyermekeknek ebédre lapos tányér, mély tányér, kanál, kés, villa szalvéta van az asztalon minden nap. A másik dolog: mire kijönnek az udvarra, a karbantartó kihozza a sok kis motort, rollert, biciklit, kinti játékot, minden készen várja őket! Nagyon jó programok vannak, kirándulások, erdei óvoda; a madárbarát- és zöld óvoda nemcsak cím; és tényleg látom és érzékelem napról napra a Szentháromság Isten jelenlétét és munkáját.

Hogyan fogadtak a gyerekek?

Engem a gyerekek valami megdöbbentő nyitottsággal és szeretettel fogadtak, odabújnak hozzám, beülnek az ölembe, mesélnek, messziről kiabálják, hogy „Áldás, békesség” („Itt jön a néni, aki mindig áldás, békességet köszön.”). Ez nekem azért furcsa, mert a saját unokahúgaim, unokaöcséim egy kivételével nagyon ritkán csinálnak ilyesmit.

Hogyan fogadtak a munkatársak, óvó nénik, dajkák?

A vezető óvónővel rögtön megtaláltuk a hangot, és úgy érzem, a többiekkel is sikerült jó kapcsolatot kialakítani, bár még nagyon az út elején vagyunk.

Mi az a cél, amit szeretnél elérni az óvodában?

A célom az óvodában nem kisebb, mint hogy minden kisgyermek megismerje a Szentháromság Istent és az Ő szeretetét; hogy természetes legyen számukra az imádság és az Isten iránti bizalom, mint a lélegzetvétel; hogy a dolgozók ne csak cselekedjék az isteni szeretet és befogadás cselekedeteit, de tudatában is legyenek annak, hogy éppen Istent képviselik a világban. Végül a gyermekeken és a dolgozókon keresztül elérhesse Isten azoknak a gyermekeknek a szüleit is, akik ma még távol vannak tőle. Mindezt úgy, hogy lehetőleg minden család megerősödjön a gyülekezethez, a keresztyén egyházhoz tartozásban is.

Hogyan látod a gyülekezet és az óvoda kapcsolatát?

Egyelőre még nem nagyon látom. Két másik gyülekezet aktív tagja vagyok, így nem nagyon volt még időm, erőm a pápai gyülekezet életébe tevékenyen bekapcsolódni. Igazság szerint ez valamennyire igaz az óvodára is, mert a heti két nap, amit ott tudok tölteni, nagyon kevés.

Mit tud adni a gyülekezet az óvodának - intézményi és személyes szempontból?

Intézményi szempontból, amit eddig is tapasztaltunk: a szükséges feltételek biztosítása, segítségnyújtás az ügyintézésben, a munkánk elismerése. Személyes szempontból: kapcsolattartás (az volt a fenyegetés, hogy elszigetelődik az óvoda), érzelmi támogatás, imádság és még ami nagyon fontos, hogy a gyülekezet szeretettel fogadja az óvodásokat és szeretteiket az évi három templomi alkalmon. Azt nem tudom, hogy ez intézményi vagy személyes: hogy ne csak fenntartó-intézmény kapcsolat legyen, ha nem szeretetben tudjunk együtt dolgozni az Úr Jézus Krisztusért.

Csomor István

Konfirmáció 2017 - hogyan tovább?

Idén pünkösdkor 30 fiatal konfirmált. A vizsgán mindenki sikeresen átment, és a szemünk láttára váltak a gyülekezet teljes jogú tagjaivá. Pár személyt, akik a gyülekezetnek ifis tagjai is, megkérdeztem, mi a véleményük az ifi és a konfirmáció közti kapcsolatról. A fiataloknak erre a három kérdésre kellett válaszolniuk:

1: Szerinted könnyített a konfirmációra való felkészülésben az, hogy te ifis vagy? Ha igen, akkor miért?

2: Azáltal, hogy te ifis vagy, sikerült-e esetleg jobban elmélyülni a történetekben, és komolyabban elgondolkodni rajtuk?

3: Miért ajánlanád a most konfirmáltaknak vagy akár a kis konfisoknak az ifiben való részvételt?

A konfirmáltak válaszai:

Csomor Botond:

1: Annyira nem, mivel én csak nem sokkal a konfirmációs vizsga előtt lettem ifis.

2: Úgy érzem, hogy valamivel jobban értettem, mivel ifin is gyakran ilyen történeteket és témákat dolgozunk fel.

3: Mert ez egy olyan hely, ahol mindenki kifejtheti a saját véleményét a témához tartozó dologról, időnként játszunk, és filmet is nézünk.

Buzás Réka:

1: Igen, segített az, hogy az ifibe jártam, mert megismertem a közösség egy részét, és mindig megbeszéltünk egy-egy témát, ami segítette a felkészülésemet.

2: Igen, voltak olyan témák, amelyekben jobban elmélyültem, megismertem mások véleményét, ezáltal én is tapasztalatokat szereztem.

3: A közösséghez tartozás élményében, őszinte beszélgetésekben, vidám programokban és játékokban gazdagodik, aki hozzánk csatlakozik.

Márkus Mihály Pál:

1: Igen, mert megismertem a közösséget, és a témák, a játékok, a feladatok segítettek a felkészülésben és a lelki fejlődésben.

2: Sikerült elgondolkodni, mert az ifi nem csak közösségi élményt, hanem olyan tapasztalatokat ad, ami segít ebben.

3: A jó közösség, az elgondolkodtató témák és a fantasztikus élmény miatt.

Szalay Violetta:

1: Szerintem sokat könnyített a felkészülésen az, hogy rendszeresen jártam az ifibe, hiszen így más témákkal is foglalkozhattam a konfis órákon kívül, és így sokkal több ismerettel vághattam neki.

3: Azért ajánlanám, mert ezzel nem szűnnek meg azok a dolgok, amikért eljártunk konfi órákra, és jól el lehet mélyülni fontos témákban, illetve még a társaság miatt is érdemes.

Remélem, sikerült betekintést nyerniük a fiatalok gyülekezeti életébe, és remélhetőleg többen is kedvet kapnak ahhoz, hogy a konfirmációs felkészülés alatt az ifihez csatlakozzanak.

Kövy Rózsa

Presbiteri nyárbúcsúztató

Nyárbúcsúztató, egyben a hatéves ciklust lezáró presbiteri kiránduláson vettünk részt augusztus végén. A mindössze 16 főből álló csapatunkat Bella Violetta lelkésznő fogadta Győrszemerén. Vezetésével megtekintettük a templomot, hallottunk a gyülekezet történetéről, életéről. Majd a parókiából gyülekezeti házzá alakított épület felé vitt utunk. A barátságos házban még szálláslehetőség is kínálkozik az arra kirándulóknak.

Ezután komolyabb feladatot kaptunk lelkészünktől, ifj. Márkus Mihálytól. Csoportokban értékeltük gyülekezeti életünk jellemzőit. Ugyanígy tükröt tartottunk presbiteri munkánk elé is. Végül szó esett a közelgő presbiterválasztásról.

A délután további részében Győrújbarátra buszoztunk, ahol a Pannonhalmi Borvidékhez tartozó Babarczi Szőlőbirtok megtekintése következett vacsorával és borkóstolással egybekötve.

Ilyen alkalmakra is szükség van ahhoz, hogy jobban megismerjük egymást, s hatékonyabban tudjunk együtt munkálkodni gyülekezetünkért.

Sárközi Gergely Antal

400 éve alapították meg Pápán az első presbitériumot

,,kik az ő honjokban rendesen és istenesen vigyáznak az külső rendekre és prédikátorokra."

A magyar reformáció történetében a XVI. században még nem voltak presbitériumok. S bár a városi tanácsok, illetve a falusi bírók gyakorta intézkedtek egyházi ügyekben is, de ezt igen gyakran nem egyházi megbízatás alapján tették.

A magyar reformátusság történetében először a Dunántúli Református Egyházkerületben, 1617-ben alapították meg az első presbitériumot, mégpedig a Dunántúl Athénjában, Pápán. Felállításának oka kettős természetű volt: egyrészt így kívánták az egyházfegyelem terén mutatkozó hiányosságokat pótolni, másrészt pedig a kormányzás szempontjából is fontos volt, hogy legyen egy „laikus" elöljáró csoport, aki részt tud venni a gyülekezet vezetésében. Volt azonban még egy harmadik ok, ami miatt feltétlenül szükségessé vált a presbitérium felállítása: ez pedig az önvédelem. A XVII. század elejétől kezdve ugyanis egyre gyakrabban fordult elő, hogy a gyülekezetek patrónusa katolikus lett, így csökkent azon főurak száma, akik református egyházközségeket támogattak. Azt a támaszt – melyet a patrónus adhatott – volt hivatott helyettesíteni a presbitérium, mely még abban az esetben is képes volt a gyülekezet életét irányítani, ha nem volt lelkipásztora vagy éppen temploma.

Kanizsai Pálfi János – későbbi református püspök – már 1615-ben értesítette arról Pathai István püspököt, hogy szeretné megszervezni Pápán a presbitériumi rendszert. Pathai jóváhagyta a kezdeményezést, így elkezdődhetett a szervezés munkája. Kanizsai – hogy ügyét biztosan végigvihesse – megnyerte magának Enyingi Török Istvánt, a város földesurát és várkapitányát, aki 1616. január 10-én elrendelte a presbitérium fölállítását. Egy évvel később, 1617. január 15-én a vitézlő rend, január 17-én pedig a városi rend is elfogadta annak szabályzatát. Egy esztendővel azután pedig, 1618. január 19-én végleges megerősítést nyert Pathai István püspök által. A presbitériumnak 12 választott mellett még négy, „hivatalból" jelen lévő tagja volt: a városi főbíró és három esküdtje.

A presbiterek kiváltságokat kaptak: példának okáért nem kellett a prédikátornak stólát fizetniük (de természetesen adhattak, ha akartak). A szabályzat szólt feladataikról is: legfontosabb feladatuk a lelkipásztorok felügyelete volt. Meg kellett vizsgálniuk, hogy a lelkipásztor folyamatosan képzi-e magát (*hiszen a jó pap holtig tanul*), hogy az Isten Igét érti, s azt tisztán és érthetően hirdeti, hogy lelkipásztorhoz méltó életet él, hogy az Úrvacsorát megfelelő módon szolgáltatja ki, s hogy minden esetben a gyülekezet épülésére munkálkodik. A presbitereknek természetesen a tanítókat is meg kellett vizsgálniuk: vajon megfelelően oktatják-e a diákokat; s ugyanígy a diákokat: vajon megfelelően tanulnak-e? A diákok felügyelete természetesen azért tartozott a pápai presbiterek feladatai közé, mert a Pápai Református Kollégium 1797. június 13-ig a pápai gyülekezet fenntartásában állt. Ezután vette át az Egyházkerület, s minősítette anyaiskolájává, *„Superintendentialis Anya Oskolává."* Érdekesség, hogy a prédikátor cselédjének életvitelére is oda kellett figyelniük. A gyülekezeten belül a presbiterek a „felügyeleten", s a „vigyázáson" túl különböző bíráskodási feladatokat láttak el.

Miután Pápán megalakult és rendben működött, Pathai István püspöksége idején még más helyeken is felállítottak presbitériumokat: Veszprémben, Kiskomáromban és Németújváron. Utóbbi helyütt maga Kanizsai Pálfi János alapította, aki az időtájt már – elhagyva Pápát – Németújvárra ment lelkipásztornak.

Miután a Dunántúli Református Egyházkerület püspökévé választották, Kanizsai az 1630-as zsinaton elrendelte, hogy minden gyülekezet állítson fel presbitériumot. Feltehető, hogy az egész egyházkerület területén elkezdődött ez a folyamat, hiszen 1650 táján a kiskomáromi lelkész már így ír: *„püspök uram és senior uraim inspectiojok alatt minden városban, falukban megvannak a presbyterek, kik az ő honjokban rendesen és istenesen vigyáznak az külső rendekre és prédikátorokra."*

Bár a XVII. század közepén megkezdődtek az üldöztetések, a pápai reformátusok mégis igyekeztek helytállni a legnagyobb elnyomatás közepette is. A gyülekezet ezen törekvését mutatja az 1660. november 8-án újraalkotott presbitérium, valamint az akkor elkészült új szabályzat is, melyben megfogalmazták, milyen legyen a jó presbiter, valamint rögzítették a diakónus és az egyházfi szolgálatának alapjait.

„1. Minden dolguk és gondjuk előtt és felett való legyen az Isten és lelkek javának keresése, mint az Istennek választott szolgaihoz illik. 2. Az eklésiának gondviselőivel minden közönséges jó dologban egyetértsenek. […] 5. Vasárnapokon az eklésia ládácskáinak kihozatásuk (…) a közönséges gyülekezet helyének gyermekek által való megtisztogattatása és az Úr szent asztalának elkészítése amikor kívántatik, ő kegyelmüket illeti."

Az ebben az időszakban lévő zaklatások a pápai reformátusokat is elérték. Nem csupán

templomukat akarták elvenni, de még a parókiáikat is. Veresmarti Mihály pápai prédikátorságának idején (1672-1691) éreztette hatását a Wesselényi-összeesküvés, melyet bár katolikus főurak robbantottak ki, mégis a protestánsokat, s főleg azok vezetőit gyanúsították. Amikor 1670-ben megüresedett Laki Márton prédikátor helye, s utódjául Veresmarti Mihályt választották, nem sokkal később vizsgálatok indultak a gyülekezet ellen. Az elsőt a Wesselényi-összeesküvéssel kapcsolatban, míg a másikat annak feltárására, hogy miként tudták a pápaiak akkoriban, mikor Séllyei István püspököt elvitték, másik prédikátort hozatni maguknak? A vizsgálat 1674. március 27-én folyt le. A gyanúsítgatás okai között szerepelt a megválasztott lelkipásztor személye is, hiszen az összeesküvés miatt „felvidékieket" kerestek, s maga Veresmarti Túl-Komáromból érkezett. További gyanúsítgatásra adott okot, hogy az 1660-ban újraalakult presbitérium szabályrendelete szerint kéthetente kellett gyűlést tartani. Igen ám, de miről? Az akkor meghallgatott két tanú vallomásában azonban semmi terhelőt nem találtak Veresmartira nézve, így a városban maradhatott.

Az első presbitérium megalakítása mérföldkő volt a magyar reformáció történetében. A pápai gyülekezetnek pedig különösen nagy szerep jutott ebben (is). Méltán lehetünk hát büszkék ezen ősi örökségre. Bár voltak viharok a történelem során, de a Pápai Református Egyházközség mindig Isten ígéretében bízva tekinthetett a jövendő felé: *„Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?"* (Róma 8:31).

Felhasznált irodalom:

SZABÓ ELŐD (2010): Katolikus restauráció a bécsi békétől a gyászévtizedig a Dunántúli és Felső-Dunamelléki református egyházkerületek területén. Doktori értekezés. */az idézett szövegek Szabó Előd munkájából valók/*

SZATHMÁRY BÉLA (É.N.): A presbitériumok a magyar református egyházban (kézirat).

TÓTH ENDRE (1941): A Pápai Református Egyház története, Pápa.

Laskovics Márió veol.hu

VII. Ökumenikus nap

A történelmi felekezetek hetedik alkalommal szervezték meg a Pápai Ökumenikus Napot pünkösdhétfőn, ezúttal a Vissza a forráshoz! jeligével, és végre jó, rekkenő napsütéses időben.

Salgó Ferenc kanonok-plébános megnyitó beszédében az esemény előkészületeit, sokak összefogását, imáit, valamint a mindenki által érthető szeretet nyelvét hangsúlyozta. Unger Tamás alpolgármester köszöntőjéből megtudtuk, az általános jelentésű ökumenikus szó a görög oikosz szóból ered, ami otthont, házat jelent. A lélek kiáradásának ünnepén az egységet, az összefogást, valamint a közös otthonban megtartott rendezvény aktualitását emelte ki a kereszténységet ért támadások tükrében.

A rendezvény a katolikus iskolában kezdődött floorball kupával, az aulában az ökumenikus rajzverseny képeiből, majd bábelőadás, kézműves játszóház, illetve az isteni küldetésekről, és a Kárpátaljai Magyar Baptista Misszióról tartott előadás várta az érdeklődőket. A programok gerince azonban a Fő téren felállított színpadról csalogatta az egyre több látogatót. A református gimnázium mennyei derűt árasztó előadása után kihirdették a rajzpályázat eredményeit, majd a katolikus iskola diákjai jóvoltából száz évet utazhattunk vissza az időben. Idén először hat belvárosi imahelyet érintő „templomfutást" is tartottak, előtte Bali Andrea melegítette be a futók izmait tornával. A Szent Anna Óvoda táncos műsorában a pünkösdi népszokásokból, míg a Nagytemplom tövében Krisztus korabeli ételekből kaphattunk kóstolót. A Gyurátz Ferenc Evangélikus Iskola, valamint a Tánc-Lánc AMI és református gimnázium produkciója mellett átadták az egyházi ének-, illetve a bibliai mesélő verseny díjait is.

Nincs jogunk megítélni egymást – ennek értelmében hirdetett igét Varga Attila baptista prédikátor a samáriai asszony példázatából kiindulva a zenés istentiszteleten, melynek felemelő mozzanata volt, amikor a hívek kézmosási rituálében vehettek részt. A napot ökumenikus zenekari dicsőítés zárta.

Csomor István

Csillagpont a reformáció emlékévében

Az idei Csillagpont igazán különleges volt, hiszen a reformáció 500. évfordulójára esett.

Egy meleg keddi napon 7-en indultunk neki Debrecennek vonattal. Mikor odaértünk felvertük a sátrainkat, majd felderítettük a területet ahol a fesztivál zajlott. Este egy áhítaton vettünk részt, melyet koncertek követtek. Az elkövetkező napokban a reggelik után mindig egy áhítat következett, a főelőadások folytatásaként pedig mindenki a kiscsoportos beszélgetésekre igyekezett, hogy jobban elmélyüljön az adott témában.

A finom ebéd befejeztével a résztvevők tucatnyi program közül választhattak, hogy mivel szeretnék elütni az idejüket az esti áhítatig. Esténként különböző stílusú zenekarok közül lehetett válogatni, akiknek a koncertjén kitombolhatta magát az ember, de a nyugalomra vágyók se maradtak program nélkül.

Szombaton a záró istentisztelettel végződött a hét. Nevetésből nem volt hiány, hiszen csapatunk rengeteg közös programon vett részt - gondolhatok itt a szabaduló sátorra, a rapid randira vagy az esti koncertekre, de ez csak másodlagos dolog. A legfontosabb a lelki feltöltődés megtapasztalása, amit sikerült átélnünk a gondolkodásra serkentő főelőadások és a csoportos beszélgetéseken történő elmélyülés segítségével. Megismertünk új embereket, véleményeket és gondolatokat, ezek mind segítettek abban, hogy jobban megismerjük és megértsük az adott témát.

Összegezve az idei fesztivált, a csapat összes tagjának a nevében mondhatom, sikerült közelebb kerülnünk egymáshoz, de legfőképp Istenhez. Remélem, többen is kedvet kaptok, hogy 2 év múlva csatlakozzatok hozzánk, és eljöjjetek velünk a Csillagpontra!

Szakács Gergely

Fiatal felnőttek bibliaköre

Gyülekezetünk legrégebbi bibliaköréről csupán a teljesség igénye nélkül lehet beszámolni. 2006-ban fogalmazódott meg az akkor felnőttként konfirmált gyülekezeti tagokban és más, közösségünkhöz tartozó fiatal testvérekben, hogy a felnőtt konfirmáció után rendszeresen találkozzunk, heti alkalmakon beszélgessünk, keressük Isten vezetését személyes életünkben, és osszuk meg egymással életünk örömeit és terheit.

Az elmúlt tizenegy évben sok változáson ment át a csoport. Az első tagok közül már senki sincs közöttünk elköltözés, megváltozott élethelyzet vagy egy másik bibliakörhöz való csatlakozás miatt. Közösségünk már csak nevében „fiatal”, mivel eldöntöttük, hogy nem csupán a 20-30-40-es korosztálynak van lehetősége jelen lenni a csoportban, hanem bárkit örömmel látunk. Hétről hétre szerda esténként találkozunk, általában 12-14 fővel.

A változások ellenére egy valami ugyanaz maradt. A csoport minden egyes alkalmán fontos, hogy Isten Igéjéről beszélgetünk, keressük, hogy személyesen mivel akar megszólítani bennünket, mi az, amiben konkrétan meg akarja változtatni az életünket, ahol formálni, alakítani akar minket. Az elmúlt években Jézus Isten országáról példázatait beszélgettük végig, majd a Miatyánk, az Apostoli Hitvallás következett, most pedig a Biblia könyveit nézzük meg egyenként.

Fontos számunkra, hogy szintén évek óta egy-egy rövid hétvégét töltünk Bakonybélben, bencés testvéreink vendégszeretetét élvezve. Ezeken a hétvégéken meghívott lelkész, lelki vezető segítségével vagy gyülekezetünk lelkészeinek vezetésével kerülünk közelebb Istenhez és egymáshoz. A monostor vendégháza, arborétuma nagyon jó lehetőséget kínál, hogy a hétköznapi mókuskerékből kiszakadva, a külső és belső csendben Istenre, egymásra és önmagunkra figyeljünk.

Látva a kis közösség életét, aktivitását, a hétköznapi életben megtartó erejét, Istenhez közel vivő képességét, mindenkit arra bátorítunk, hogy csatlakozzon hozzánk vagy gyülekezetünk más csoportjához!

Kövy Rózsa

Gyülekezeti tábor, élmények, Csurgó – interjú mécsestartókkal

A Pápai Református Egyházközség Mécsestartók táborának ismét a Csurgói Református Gimnázium adott otthont. Július 31-től augusztus 6-ig „Egyek legyetek” bibliai idézet mentén zajlottak a tábor programjai. Újdonság volt, hogy a csoportfoglalkozásokon az ifisek és a felnőttek a reggeli áhítat után elhangzott előadásokat dolgozták fel. További újításnak számított, hogy kórustábor is működött az énekkarosok számára, napi két próbával.

A továbbiakban Tóth Andrea presbitert faggatom tábori élményeiről.

1. Hogy szántad rá magad, hogy újra "mécsestartó" legyél?

Egyetlen alkalommal vettem részt eddig gyülekezeti családi táborban 2008 nyarán, Pécsen. Akkor kislányommal együtt mentünk és aktívan részt vettem a tábor életében, főleg a gyermekekkel való foglalkozások vezetésében. A későbbi években családi okok és egyéb elfoglaltságaim megakadályoztak abban, hogy a gyülekezeti tábor résztvevője, segítője legyek. Zavart, hogy csak egyedül tudnék elmenni, úgy gondoltam, hogy egy családi táborban egyedülállóként nem érezném jól magam. Amikor azonban idén énekkarunk karnagya felvázolta egy kórus-tábor lehetőségét, mely a gyülekezti tábor keretein belül működne, rögtön tudtam, hogy ott a helyem.

2. Milyen változásokat tapasztaltál a korábbi táborhoz képest?

Kevés az összehasonlítási alapom, hiszen egy

kilenc évvel ezelőtt megélt eseménnyel tudom csak összevetni az idei tábort. A táborozók összetételét most sokkal vegyesebbnek láttam, a magas létszámból adódóan a kiscsoportok létszáma is növekedett. A különböző korosztályoknak tartott foglalkozások nagyon változatos, színes programokat kínáltak. A csoportokat jól képzett, elkötelezett, rátermett csoportvezetők irányították. Jól szervezett és érdekes volt a közös kirándulás, a strandolás, a somogyudvarhelyi gyülekezetnél vendégségben töltött idő. Senkinek sem volt ideje unatkozni, ugyanakkor volt lehetőség arra is, hogy a családok minőségi időt töltsenek együtt, az idősebbek pihenhessenek is egy kicsit, a párok egymásra figyelhessenek, jobban megismerhessék egymást, kicsit kiszakadjanak a mindennapok lélekőrlő forgatagából. Mély benyomást tett rám az is, hogy az áhítatokat gyülekezeti tagok vezették, és több alkalommal vallást tett hitéről, gyülekezetünkhöz való kötődéséről néhány bátor testvérünk.

Szeretném kiemelni az énekkar munkáját is, hiszen ebben az évben került sor először arra, hogy mi, dalos kedvű Séllyei kórus- tagok napi két próbával fejlesszük tudásunkat mélyen elkötelezett karnagyunk, Parola Csaba vezetésével. Ezzel a csapatmunkával nemcsak saját fejlődésünket segítettük elő, hanem a tábor programjának kínálatát is színesítettük, valamint lehetőséget szerettünk volna teremteni az énekelni vágyó gyülekezeti tagoknak is a csatlakozásra.

3. Hogyan élted meg a csoportban való munkálkodást?

A csoportban való munkálkodás több okból is nagyon tanulságos volt számomra. Először azon lepődtem meg, hogy a csoportomból alig egy-két embert ismerek, őket is csak felszínesen. Ez megrázó élmény és a jövőre nézve fontos lecke volt számomra, mert azt hittem, hogy „régi”

gyülekezeti tagként és presbiterként nagy hangsúlyt fektetek az új tagok megismerésére. Pozitív tapasztalat volt az, hogy a minimális ismertség ellenére a csoportunk tagjai – különböző korú, státuszú, családi állapotú emberek- szinte az első pillanattól kezdve a legnagyobb harmóniában, egyetértésben dolgoztak együtt, maximálisan tolerálva a másik egyéniségét, elfogadva ötleteit, segítve, támogatva egymást a különböző nehézségű elméleti és gyakorlati feladatok megoldásában.

4. Milyen élményeket, lelki erőforrást kaptál a táborban?

✓ Nagyon sok élménnyel gazdagodtam, de a rövidség kedvéért csak párat szeretnék kiemelni.

✓ Megéltem egy olyan szintű összetartozást, amelyet az élet más területein, más közösségekben még soha nem tapasztaltam meg. Mi itt valóban „egyek lettünk”, és remélem ez hosszú távon is így marad.

✓ Tartalmas és őszinte beszélgetéseket folytathattam nagyon értékes emberekkel, akiket eddig csak felszínesen, vagy egyáltalán nem ismertem. Hálás vagyok érte, hogy közelebb kerülhettünk egymáshoz.

✓ Régi gyülekezeti tagokat teljesen új oldalukról ismerhettem meg, így még értékesebbé váltak számomra.

✓ Nagy öröm volt látnom, hogy a gyülekezetben működő kiscsoportok tagjai mekkora lelkesedéssel, odaadással, örömmel vesznek részt a tábor életében, és lesznek építő tagjai gyülekezetünknek.

✓ A reggeli- esti áhítatok, a délelőtti előadások, csoportfoglalkozások, a délutáni együttlétek, közös programok segítségével olyan intenzív kapcsolatot, közelséget éltem meg Istennel, amelyre eddigi életemben ritkán volt példa. Napokig szinte szédültem az átélt élmények hatásától. Megújult hittel és megerősödött elköteleződéssel indulok tovább azon az úton, melyet Urunk, Istenünk nekem szánt. Tudom, hogy ezzel a közösségi élménnyel is célja volt az életemben, és hiszem, hogy teljesíteni tudom az Ő akaratát.

Andrea, köszönöm a beszélgetést. Örülök, hogy jól érezted magad, s talán másoknak is kedvet csináltál egy közös táborozásra.

Békefi Imre, missziói gondnokunk gyakorlott táborozónak számít, de most új szerepkörben mutatkozott be.

1. Alaposan felkészültél a csoportvezetői feladatra. Ezt bátran állíthatom, hiszen én is a te csoportodban voltam. Hogy készültél erre az új kihívásra?

A lelkészek már többször említették, hogy be kell vonni több segítőt a gyülekezeti munkába. Ezért szerveztek egy "csoportvezetői tanfolyamot". Az itt hallottak szerint és eddigi ismereteim alapján elképzelhetőnek gondoltam, hogy ilyen feladatot elvállaljak. Úgy is felfogható, hogy a pedagógus tapasztalataimat felhasználhatom a csoportvezetésben, ez pedig segíti pedagógus munkámat. A felkészülés azért volt könnyű, mert a témákat előre megbeszéltük, előre tudtuk mi, csoportvezetők, hogy mi a "tananyag". Egy vázlatot kaptunk, amelyet úgy egészíthettünk ki, ahogy mi jónak láttuk. Sokat játszottunk,voltak ráhangoló és fő játékok - ebből vontuk le a tanulságot -ez minden csoportban ugyanaz volt. Ezeket megbeszéltük közösen. A felkészülés tehát csapatmunka volt, de egyénileg is kellett hozzáadnunk a magunk kincsestárából.

2. „Egyek legyetek!” bibliai felhívás volt a tábor mottója. Milyen módon dolgoztad fel ezt a csoportban?

Ez nem csak a csoportban történt. Szerintem nem lehet elválasztani az "Egyek legyetek" isteni parancsot a teljes tábortól, mert abban a nagy közösségben éltük meg. Mi csupán kiegészítést tettünk hozzá. A csoportban a tagok az egymásra utaltságot tapasztalhatták meg: amikor egymást segítették át a mérgezett sövényen, vagy sofőrként vezették egymást. Bizalmi viszony épült ki a tagok között. A csoporttitok védett kereteket biztosított akkor is, amikor őszinte beszélgetések alakultak ki.
Természetesen Isten Igéje volt a legfontosabb eszköz a feldolgozásban. A

hitmélyítő alkalmak arra jó lehetőségek voltak, hogy néhány bibliai versen elgondolkodjunk, és ez "bennünk maradva" életünk részévé váljon.

3. Éltél-e át olyan felemelő pillanatot, amikor legszívesebben megállítottad volna az időt?

Ebben a táborban folyamatosan ezt gondoltam. Annyi minden történt, hogy feldolgozni sem volt idő. Megállítottam volna az időt este, hogy még legyen idő játszani, beszélgetni (és ekkor volt olyan kellemes 35C°). Éjjel, hogy lehetőség legyen aludni... De a délelőtti alkalmak számomra is nagyon jók voltak, mert örömmel töltött el, hogy az élménypedagógiai játékok a felnőtteket is önfeledt játékra késztették. Jó volt egymással szoros kapcsolatban közösséget alkotni (együtt izzadni - hiszen a nyár legmelegebb hete volt) és egy hétig az Ige közelében lenni és ilyen intenzíven megélni a kereszténységünket. Olyan volt, mint a tanítványoknak a megdicsőülés hegyén... „Jó itt nekünk, készítsünk sátrat magunknak...". De a hét elszaladt, és van feladatunk itthon: az egységet kell megélnünk saját közösségeinkben, a családban, munkahelyen és a gyülekezetben.

Köszönöm, hogy megosztottad velünk a táborral kapcsolatos gondolataidat. Remélem, hogy jövőre is részünk lehet hasonló élményekben.

Ifj. Márkus Mihály

Megújult az Ótemplom

2017. október 28-án, szombaton, 10 órakor ünnepélyes, lelkészszentelő istentisztelet keretében adják át a felújított Ótemplomot a Fő utca 6. szám alatti udvarban. Az Ótemplom 1783 és 1941 között szolgálta a gyülekezetet, volt közösségünk „istenháza". Az újtemplom elkészülését követően egy darabig még gyermekistentiszteleteket tartottak falai között, majd a hetvenes évektől a kerületi gyűjtemények kiállítása vette birtokba.

2016-ban gyülekezetünk és egyházkerületünk megállapodása alapján a teljes Fő utca 6. alatti ingatlan az egyházkerület tulajdonába került, s állami támogatással egy 21. századi múzeumi kiállító tér, valamint kiszolgáló helyiségek kerültek kialakításra.

Az épületegyüttes csodálatosan megújult. Méltó módon őrzi meg az ősök hagyatékát, s válik egész egyházkerületünk „kirakatává". Köszönet illeti Mezei László testvérünket, aki szívügyeként kezelte a templom és parókia teljes megújítását.

Az Ótemplom átadásának ünnepélyét követően a délután folyamán kerül sor a kerület ünnepi rendezvényén Parola Csaba új szerzeményének ősbemutatójára, amelyben közreműködik egyházközségünk Séllyei István kórusa is.

Gyülekezetünk minden esztendőben szeretne legalább egy istentiszteleti alkalmat az Ótemplomba szervezni. Ebben az esztendőben erre október 31-én 17 órakor kerül sor. A reformáció 500. jubileumon lutheránus és baptista testvérekkel közösen az Ótemplomban emlékezünk, adunk hálát, és kérjük Isten bölcs vezetését a következő évtizedekre, évszázadokra.

Szeretettel várunk mindenkit a megújult Ótemplom falai közé, hogy ott is újra felzenghessen Istent magasztalásunk: Tebenned bíztunk eleitől fogva.

Kövy Rózsa

A Pápai Református Egyházmegye Presbiteri Találkozója

A találkozó Tóth András esperes úr áhítatával kezdődött. A 100. zsoltár alapján hirdette Isten igéjét. Az Úr megtart, pásztorol bennünket, ezért van okunk hálaadásra és örvendezésre. Őseinket is megtartotta, minket is vezérel, tehát örvendező gyülekezet tisztségviselői lehetünk.

Ifj. Márkus Mihály lelkipásztor reményét fejezte ki, hogy egymás építése által mindenki gazdagabban távozhat majd a találkozó végén.

Ruzsa-Nagy Zoltán, a Károli Gáspár Református Egyetem doktorandusza előadását Péter első levele 5. fejezet 2. versével kezdte: „Legeltessétek az Istennek közöttetek levő nyáját...". Mi, presbiterek, tehát Jézus munkatársai vagyunk.

Majd történelmi áttekintés következett. Az első presbitérium Pápán alakult meg 400 évvel ezelőtt, és 24 főt számlált. Különösen érdekes volt, amikor az Angliából jövő puritanizmus hatásával foglalkozott az előadó. Mintha a ma presbiterének szólnának az akkori elvárások: a hitünket a mindennapokban éljük meg; nagyon fontos a bibliaolvasás; a persbiterek szívügye legyen az egyház ügye; vigyázzunk Isten eklézsiájára, az iskolákra; a lelkésszel együtt szolgáljunk; éljünk Istennek tetsző életet!

Szó esett még a XX. század két viharos korszakáról is. Az első az 1920-as években kezdődött. Célul tűzte ki, hogy élő hitű egyháztagokra, gyülekezetépítőkre van szükség. Ebből nőtt ki a két világháború közötti megújulási mozgalom. A második fordulópont 1945 után következett, amikor egyértelmű cél volt a lelkészek sakkban tartása, a tiltások bevezetése, az Állami Egyházügyi Hivatal működése. Isten azonban ezekben az években sem hagyta el híveit.

Méltó örökösök? címmel Szabó Gábor fehérvárcsurgói gondnok osztotta meg gondolatait az egybegyűltekkel. Amikor nehéz helyzetben volt az egyház, akkor jöttek az ébredési időszakok. A jólét elkényelmesedést hoz. Majd az adakozás fontosságára hívta fel a figyelmet a gondnok. Ez legyen hitbeli adakozás is, ami a hit továbbadását jelenti. Legyünk példák az utódaink számára! A problémákról beszélve a gyülekezetek létszámának csökkenését említette, ami elsősorban a falvakban jelentkezik. A statisztika pesszimizmusra adhat okot, de Istennel van tovább! A missziós munkában óriási segítség lehet a presbiter. Keressük meg, szólítsuk meg az embereket, csináljunk programokat - buzdított bennünket az előadó. A hit nem magánügy! Legyenek rendezvényeink, tartsunk kapcsolatot az intézményekkel. A gyülekezeti kirándulások, táborok, az egyházkerületi találkozó (REND) biztosítják a tartalmas együttléteket.

A hallottakat és az aktuális presbiterválasztást kiscsoportokban beszéltük meg. Az ott elhangzottakról a csoportok egy-egy képviselője számolt be a templomban. Itt is előkerült a kis gyülekezetek problémája, a létszámcsökkenés, illetve a közösségépítés nehézségei. Azonban mindegyik csoport képviselője beszélt próbálkozásokról, lelki épülésről, Mennyei Atyánkról, aki a gondok között sem hagyja magára népét. Tőle kapjuk az erőt egyáltalán nem könnyű munkánkhoz.

Ezt erősítette meg Pálfi Zsuzsanna főjegyző a beszámolókat követő prédikációjában. Az egyedüli mérce Isten legyen! Hozzá térjünk vissza és a tiszta forráshoz, a Bibliához. Adjuk oda Istennek, ami neki jár – az időnket, tehetségünket, felelősségvállalásunkat, hozzunk anyagi áldozatot is, s ezek által épülni fognak a gyülekezetek.

Az úrvacsorás istentiszteletet ebéd követte, s a beszélgetések során egyöntetű vélemény volt, hogy tartalmas és előremutató találkozó résztvevői voltunk.

Csomor István

Gyermekhét a gyülekezetben

Az idei gyermekhéten mintegy 70 gyerek és segítő vett részt. A résztvevők Dániel próféta történeteivel ismerkedhettek meg. A napot zenés áhítattal kezdtük, mely után következtek a kiscsoportos beszélgetések. Délben a Gólyafészek Vendéglőben töltöttük meg pocakunkat. Délutánonként színes programok várták a gyerekeket.

Három személyt kérdeztem a héttel kapcsolatban: először Banu Brigitta (B. B.) teológust, aki felnőtt segítőként vett részt, majd Szép Kincső Márta (SZ. K.) válaszolt a kérdéseimre, aki a legidősebb gyermekcsoport tagja volt, végül Tóth Máté (T. M.) volt az, aki az ifiseket képviselte.

Ez volt az első gyermekhét, amin részt vettél. Milyen élményeket, tapasztalatokat szereztél?

B. B. - A Pápai Református Egyházközségben ez volt az első gyerekhetem, nagyon jó élmény volt. Én az alsós hittanos csoport egyik vezetője voltam. Rengeteget tanultunk és nevettünk a gyerekekkel. Dániel próféta könyvét vettük át a héten, illetve utolsó nap Máté evangéliumának egy történetét. Új történet- feldolgozási módszereket tanultam, amit jó reménységgel majd én is tudok hasznosítani későbbi lelkészi szolgálatom alatt.

Mennyire sikerültek azok a dolgok melyeket előre elterveztél, meg vagy elégedve önmagaddal?

B. B. - Meglepően jól sikerültek azok a dolgok, amelyeket elterveztem. Az előkészületeknél kicsit féltem, mert nem ismertem előtte a csoportot, de a félelmem már az első nap elmúlt, így már könnyebb volt a pénteki alkalomra készülni, melyet én tartottam. A gyerekek nagyon figyelmesek és fogékonyak voltak. Persze meg kell jegyezni, voltak csintalanságok, de ezek csak feldobták az amúgy is jó hangulatot.

Ajánlanád a teológusoknak ezt az alkalmat, ha igen, miért?

B. B. - Mindenféleképpen ajánlanám teológusoknak és katechétáknak is egyaránt, mivel mindkét szakon tanulók nagyon sokat okulhatnának egy ilyen hét alatt, melyeket a későbbi szolgálatuk során hasznosítani tudnának. Nagyon jó közösségben lenni a reggeli áhítatokon a segítőkkel és a gyerekekkel; együtt dicsérni Istent énekszóval; a kiscsoportos foglalkozásokon kézműveskedni, játszani és tanulni felemelő érzés.

Somogyudvarhelyiként ez volt az első gyerekheted. Milyen élményekkel sikerült gazdagodnod?

SZ. K. - Igen ez volt az első alkalmam. Nagyon tetszettek a programok, amiket kitaláltak nekünk. Élvezetesek és emlékezetesek voltak számomra a feladatok és a játékok is. Megtapasztaltam, hogy Pápán hogyan is mennek ezek a gyerekhetek, és sok új játékot tanulhattam meg.

Mennyire voltál megelégedve a kiscsoportos alkalmakkal?

SZ. K. - A kiscsoportos alkalmak voltak a kedvenceim. A közösség is nagyon jó volt és a feladatok is nagyon tetszettek. Sokat nevettünk, de ugyanakkor tudtunk Istenre is figyelni.

Ajánlanád másoknak is a gyerekhetet?

SZ. K. - Örömmel osztom meg a hétről az élményeimet az itteni barátaimmal is, és sok szeretettel ajánlom nekik, hogy egyszer nézzenek be egy ilyen alkalomra, mert érdemes.

Milyen élmény volt neked segítőnek lenni a gyermekhéten?

T. M. - Nagyon nagy élmény volt. Nem mondom, hogy nem volt fárasztó, viszont a kicsiktől nagyon sok energiát kaphattunk. Örülök, hogy van egy hely, ahol több időt tölthetünk velük mi, ifisek. Fontosnak tartom, hogy ne legyenek szakadékok a különböző korosztályok között, ez a hét pedig alkalmas erre. Mindemellett a közös zenélés és éneklés tovább melengette szívem minden nap.

Segített-e az hogy ifisekkel együtt voltál segítő?

T. M. - Sokban hozzájárult szerintem az alkalom sikerességéhez, hogy mi, ifisek együtt segíthettünk. A közösségi szellem nagyon fontos számunkra, bármit megcsinálunk, ha nem vagyunk egyedül a feladattal. Ezen kívül kicsit mi is közelebb kerülhettünk egymáshoz, jobban megismerhettük a másikat, és új barátságok is szövődhettek.

Hogy értékelnéd ezt a hetet?

T. M. - Mindenképpen feltöltődtem a közös alkalmak és a kicsik által, akármennyire is fáradt voltam már az első napokban. Ez is egy olyan része az évnek, a nyárnak, amit nagyon várok, és nem kérdés hogy ott töltsek annyi időt, amennyit csak szabaddá tudok tenni.

Csatlakozva az előttem szólókhoz, én is csak ajánlani tudom mindenkinek a Gyerekhetet. Remélem jövőre nemcsak a mostani csapattal találkozhatok, hanem sok új fiatalt ismerhetek meg.

Ifj. Márkus Mihály

Édenkert Pápai Református Óvoda

2017. szeptember 1-jén megnyitotta kapuit az Édenkert Pápai Református Óvoda. Intézményünk a valamikori református óvoda – a Kerkapoly-Bodor Alapítvány támogatásával elindult, és 1932 és 1948 között működő gyülekezeti fenntartású óvoda – épületében kezdhette meg működését.

2016. február elején vetődött fel először annak lehetősége, hogy gyülekezetünk a városi óvodák egyik tagintézményének működtetését átvegye. Ekkor a presbitériumunk gondolkodási időt kért. Időt szerettünk volna adni magunknak arra, hogy átgondoljuk, vajon Isten akarata lehet-e az, hogy átvegyünk és fenntartsunk egy intézményt. Szerettük volna imádságban megtudni, hogy az óvoda átvétele csak saját álmaink megvalósulása, vagy emögött Isten akarata is felismerhető.

2016 tavaszán több óvodát üzemeltető gyülekezet lelkészeivel, presbitereivel, illetve óvodavezetőkkel beszélgettünk, arra szerettünk volna választ kapni, hogy a 6-15 éve működtetett intézmények hogyan szolgálják az egyházközség szolgálatait, mennyiben sikerül elérnie a gyülekezetnek azokat a családokat, akiknek a gyermekei az óvodába járnak. Jó volt hallgatni azokat a beszámolókat, amelyek őszintén feltárták az óvodaindítás esetleges nehézségeit, ugyanakkor biztatóan szóltak azokról az áldásokról, amelyeket az óvodafenntartó gyülekezetek az elmúlt években megtapasztaltak.

2016 őszén a Presbitérium úgy határozott, hogy amennyiben az Önkormányzat át kívánja adni az egyik tagóvoda fenntartását, azt kész átvenni, és egyházközségi fenntartásban óvodát működtetni.

2017 februárjában tartott önkormányzati testületi ülésen a képviselők nagy többségben támogatták az intézmény átadást. Ekkor már konkrétan a Csókai Tagóvoda átadásáról beszéltünk. Márciusban egy nagyon fontos állomáshoz ért a folyamat, hiszen a hatályos jogszabály szerint az óvodába járó gyermekek szülei többségének támogatni kell a fenntartóváltást. A szavazás eredménye – talán mondhatom – mindenkit meglepett, hiszen az érvényes szavazatot leadók több mint 2/3-a támogatta az intézmény átadását.

Ezt követték a tárgyalások az óvoda munkatársaival, lehetséges új óvónőkkel, dajkákkal, az Önkormányzattal az ingatlan működtetését illetőleg, illetve formálódott egy jövőbeli református óvoda pedagógiai programja. Az óvoda megalapításakor felkértük Tunnerné Buzás Évát, a tagóvoda vezetőjét, hogy vállalja el az új óvoda vezetését.

2017 áprilisában gyülekezetünk presbitériuma kimondta az intézmény megalapítását. Ekkor határozta el, hogy Édenkert Pápai Református Óvoda legyen az elnevezése. Mind a mai napig fülemben cseng az egyik presbiter néhány mondata, aki azt mondta, azért szimpatikus neki az elnevezés, mert számára az Édenkert gondolata életének óvodás kori szakaszához kötődik. Amikor visszaemlékezik az óvodás korára, akkor az úgy elevenedik meg előtte, mint amilyennek a bibliai édent elképzeli.

Az elnevezés mellé viszonylag gyorsan elkészült az óvoda logója is, amelyben egy tenyér, Isten tenyere tartja bolygónkat, és rajta a teremtett világot, valamint az embert, aki kisfiúként és kislányként jelenik meg az alkotáson. Csodálatos üzenete van a képnek, s egyben kifejezi azt az irányt is, amit az óvoda korábban kijelölt magának. Zöld óvodaként kiemelt fontosságúnak tartották a természetvédelmet, ami összhangban van a keresztyén ember teremtésvédelmi feladataival. Ezt az irányt még jobban kiemelve szeretnénk képviselni óvodánkban, hiszen felelősek vagyunk földünkért.

Május 31-ig elkészültek a szükséges dokumentumok a működési engedély kérelemhez, amit időben be tudtunk adni az illetékes hivatalhoz. Ekkorra sikerült megtalálni azokat a munkatársakat is, akik szeptember 1-től munkába álltak óvodánkban. 4 óvónő és 1 dajka érkezett a korábbi Csókai Óvodából, 4 új óvónőt és 3 dajkát vettünk fel, mellettük egy pedagógiai asszisztens, 1 konyhai segítő és egy karbantartó segíti a mindennapok feladatait, illetve a gazdasági vezető végzi a könyvelési feladatokat. Ugyancsak májusban történtek meg a beiratkozások. Ekkor már látszott, hogy az óvoda szinte teljesen megtelik majd a szeptemberi indulásra – a 100 férőhelyes óvodába 96 gyermekkel vágtunk neki a tanévnek.

Nyáron a munkatársaink felkészültek az óvoda átadására, illetve átvételére. A szükséges felújítási munkák augusztus folyamán elkészültek. Az utolsó két hétben pedig már a takarítás, rendrakás, és a tanév kezdésére való felkészülés történt meg.

Szeptember 1-én, pénteken benépesült az ovi. Jó volt látni – magam is szülőként – a várakozással teli arcokat, jó volt látni, ahogyan a gyermekek benépesítik a csoportszobákat, az udvart.

Kedves Olvasó! Hihetetlennek tűnik, hogy februártól szeptemberig elvégezhettük mindazt a feladatot, amit az óvoda indításához el kellett végezni. Még hihetetlenebb, hogy ezalatt a 7 hónap alatt úgy érezhettük, hogy nem csupán mi szeretnénk az óvodát átvenni, hanem az egész folyamaton Isten áldása nyugszik. Megtapasztaltuk ezt abban, ahogyan a kritikus helyzetekben megoldások születtek, ahogyan a szülők az óvoda ügye mellé álltak, ahogyan kialakult az összhang a régi és új dolgozók között, ahogyan az „Áldás, békesség” köszönés átjárta a gyermekek és a felnőttek lelkét az új (régi) református óvoda falai között.

Az Édenkert Pápai Református Óvoda elindulása – meggyőződésem szerint – azért így történt, mert megáldotta azt az Isten. Hálás köszönet minden együttműködő partnernek; az óvoda jelenlegi munkatársaitól az Önkormányzaton át a Városi Óvodák intézményvezetéséig, a Presbitériumtól a szülőkig. Köszönet illeti mindazokat, akik imádságban hordozták az óvoda indulását. Hála legyen Istennek azokért az ajándékokért, amelyekkel megajándékozott bennünket az Édenkert Pápai Református Óvodán keresztül. Soli Deo Gloria – Egyedül Istené a dicsőség.

Anyakönyvi hírek 2017. május 01-2017. augusztus 31.

A keresztség sákramentumában részesültek:

Maradics Gábor és Boros Mónika lánya, Zsófia; Mikóczi Zoltán és Némethi Ágnes lánya, Kiara; Nagy Attila és Varjas Csilla fia, Olivér, Borbás Zoltán és Varga Klaudia fia, Bálint; Dózsa Zoltán és Kolisznicsenkó Szilvia lánya, Kamilla Boglárka; Horváth Gábor és Horváth Enikő fia, Hunor; Mezősi Tibor és Gyenge Ágota Titanilla fia, Máté; Mészáros Szabolcs és Rédl Diána lánya, Lilla Borostyán, Piller József és Rédl Dóra Barbara lánya, Lizbett Boróka; Szabó Zoltán és Vadász Krisztina fia, Zalán; Vida Márton és Pálfi Bernadett fia, Zsombor; Baranyai István és Borsos Krisztina lánya, Luca; Goda László és Borsos Adrienn fia, Bence; Németh András Sándor és Papp Georgina Eszter fia, Benedek András; Pázler Attila István és Farkas Fanni fia, Bence; Ernhoffer Martin és Nyári Etel fia, Noel; Varga Ernő és Pesei Petra lánya, Róza.

Isten áldását kérjük a megkereszteltekre, hogy növekedjenek lélekben, Isten és emberek előtt való kedvességben.

Konfirmáltak:

Bálint Zoltán, Békefi Dániel, Bódi Annabella, Bors Csanád Áron, Buzás Réka, Csomor Botond, Csuti Eszter, Domonkos Eszter Lilla, Döbröntei Dóra, Erdős Attila, Gecse Alex Patrik, Holb Levente, Izsa Rómeó Rafael, Kapcsándy László, Kapcsándy Richárd, Márkus Mihály Pál, Megyeri Kenéz, Mező Panna, Molnár Barnabás, Nagy Szonja, Németh Lea, Polgár Bianka, Scheller Lili Vanda, Süle Réka, Szalay Violetta, Szarvas Eszter, Szolga Larisza, Tompa Eszter Dézi,Varga Dalma, Varga Izabella Anna.

Felnőtt konfirmáltak: Horváth Zsuzsanna, Terebesi Ágota.

Isten áldását kérjük konfirmáltunk életére, kérve, hogy megtarthassa magasztos ígéretét, hitvallását.

Házasságot kötöttek:

Varga Levente és Kovács Beatrix Zsuzsanna, Horgas András és dr. Rajnai Szilvia Lilla, Szécsi József és Vass Ibolya, Nagy Róbert és Gyimóthy Kitti, Kvarda Dániel és Pintér Anna, Végh Ádám és Tóth Szilvia.

Isten áldását kérjük a fiatal pár életére, és szeretettel hívjuk őket alkalmainkra.

Eltemettük:

Huszár János (92), Horváth Sándorné sz. Szőke Jolán (80), Horváth Lajos (88), Szalai Gábor (68), Gyuricska Lászlóné sz. Lukács Julianna (82), Horváth János 60), Bona Mária sz. Kunhegyi Mária (76), Mészáros Jánosné sz. Botos Etelka (80) Tóth Lajosné sz. Gaál Olga (97), Szakács Géza (73), Pados Istvánné sz. Tálos Ilona (82), Giczi Kálmán (92).

Istenünk vigasztalását kérjük a gyászoló családokra, tudva, hogy aki hisz Jézus Krisztusban, ha meghal is, örökké él.

Mécsestartók tábor 2018.

Nagy örömünkre szolgált, hogy a 2017. évi Mécsestartók táborban – ahogyan az a beszámolókban is olvashatják – már több mint 140-en vettek részt. Már az idei tábor előkészítésénél is gondolkoztunk azon, hogy helyszínt kellene váltanunk, ahol kényelmesebben elférünk, végül úgy hozta az élet, hogy Csurgó maradt lehetséges helyszínnek. Elsősorban azért, mert más táborhelyek már 2017. január-februárjában egész nyárra foglaltak voltak.

2017. májusában elkezdtünk új helyeket keresni. 2 táborhelyet látogattunk meg – Sopronban illetve Felsőtárkányon – amelyekben a megnövekedett csoport számára a szálláslehetőségek adottak.

A tábort szervezők 2017. júliusában úgy döntöttek, hogy 2018-ban a felsőtárkányi (Eger mellett) táborhelyet választják. Festői környezetben a Mátra lábánál található táborhely alkalmasnak tűnik akár 160-180 ember elszállásolására is. A 3 féle komfortfokozatú szálláshely minden igényt ki tud elégíteni. Az erdős, ligetes táborhely a nagy melegben is megfelelő lehet, s a tábor területén található medence is segítheti majd a nyári melegben a felüdülést. A Mátra, illetve Eger közelsége megfelelő kirándulási lehetőségeket adhat.

A táborhely használata nem rugalmas annyira, mint az előző években volt. Ezért mindenkit arra buzdítunk, hogy a tábor TELJES idejére tegye szabaddá magát.

A táborhely költségei magasabbak az eddigieknél, de reménykedünk abban, hogy pályázati támogatást elnyerve nem kell nagy mértékben megemelnünk a tábori részvételi díjakat.

A tábor lefoglalásához azonban már ebben az évben előleget kell fizetnünk a tábor üzemeltetőinek, ezért minél hamarabb látnunk kell, hogy kik azok, akik komolyan készülnek a 2018. táborba.

2017. december 15-ig szeretnénk előzetes jelentkezést és a táborozási díj 30 %-nak befizetését megkapni azoktól, akik biztos részt kívánnak venni a táborban, cserébe az ő részvételi díjuk 15-20 %-kal alacsonyabb lesz, mint a később jelentkezők részvételi díja.

A részvétel várható költségeiről október végére – november elejére tudunk tájékoztatást adni. S amennyiben pályázataink sikeresek lesznek, akkor a részvételi díj csökkentésére is gondolhatunk majd.

Álljon itt a rövid felhívás végén a 2 legfontosabb információ:

Mécsestartók 2018. helyszíne: Felsőtárkány, Parkhotel Táltos.

Időpontja: 2018. augusztus 6. hétfő – augusztus 12. vasárnap.

Aki szívesen jön, már most írja be a naptájába, szervezze így a szabadságát. A 2017. évi tábor után csak ennyit tudok mondani: az az egység, amit megéltünk idén, minden pénzt időt megér! Próbáljuk ki együtt, 2018-ban!

Állandó heti gyülekezeti alkalmak

A heti alkalmaink a gyülekezeti házban vannak, a templomi alkalmakat külön jelezzük.

vasárnap 9:20 imaközösség az istentisztelet áldásáért (templom tanácsterme)

vasárnap 10:00 istentisztelet (templom)

vasárnap 10:00 gyermek istentisztelet

hétfő 18:00 Forrás kör, Mécses kör

szerda 10:00 Korban Gazdagok köre

szerda 16:00 Gyülekezeti Bibliakör

szerda 18:00 Felnőtt Bibliakör

szerda 18:00 Útrakelők csoport

csütörtök 10:00 Baba-Mama kör

csütörtök 16:30 Kórházi istentisztelet (kórházkápolna)

csütörtök 18:00 Énekkari próba

szombat 18 óra IFI óra

Állandó havi gyülekezeti alkalmak

hónap első kedd 9.15 és 10.00 Istentisztelet a Barát utcai idősek otthonában

hónap első kedd 16.30 Nőszövetségi Bibliaóra (Immánuel Közösségi Ház)

hónap harmadik csütörtök 10:30 Istentisztelet a Vörösmarty úti idősek otthonában.

hónap utolsó szerda 10:30 Istentisztelet a Teveli úti idősek otthonában

hónap utolsó vasárnap 17 óra (nyáron 18 óra) Énekes-zenés istentisztelet (Immánuel Közösségi Ház)

havonta havonta 2 alkalommal Férfi Kör

Köszönetet mondunk minden testvérünk adományáért, amellyel támogatta gyülekezetünk életét, szolgálatát.

Befizetési, támogatási lehetőségek, számlaszámok

Gyülekezeti számlaszám: Raiffeisen Bank 12085004-00102657-00100002

Református Eklézsia Alapítvány: OTP Bank 11748045-20017204-00000000

Felhívás!

Tisztelettel kérjük kedves testvéreinket, hogy **személyi adataik változásáról** (különösen is a *lakcím változásról*) mihelyt módjukban áll, értesítsék a Lelkészi Hivatalt, hogy a változásokat átvezethessük gyülekezetünk nyilvántartásába is.

Köszönjük.

A Lelkészi Hivatal nyitva tartása:
Kedd, Szerda, Péntek: 9:00-12:00
Csütörtök: 9:00-12:00 és 17:00-18:00
Vasárnap: Istentisztelet után közvetlenül
Tel: 89/324-415
E-mail: info@papareformatus.hu

Apró segítség az Egyházfenntartás befizetésében!

Az önkéntes egyházfenntartói járulék egy összegben való kifizetése egyre nagyobb terhet jelent mindenkinek. Ezért javasoljuk, hogy akinek van rá lehetősége, bankszámlájáról állandó megbízással havi rendszeres átutalásként fizesse támogatását. Így testvérünknek sem megterhelő jövedelmének havi 1 %-nyi összegét átutalni, mi pedig folyamatosan megkapjuk az átutalt támogatást. A gyülekezeti számla, amelyre megbízását megadhatja:

Raiffeisen Bank: 12085004-00102657-00100002.

Kérjük közleményként írja fel nevét, címét és az EFJ rövidítést. Köszönjük.

Őszi alkalmak

Október 28. szombat 10:00
Hálaadó istentisztelet az Ótemplom felújításáért – az Ótemplomban

Október 31. kedd 17:00
Reformáció napi istentisztelet az Ótemplomban, majd koszorúzás a Reformáció emlékműnél (Zimmermann u.)

November 1. szerda 10:00
Temetői istentisztelet

November 26. Örökkévalóság vasárnapja 10:00
Megemlékezés az elmúlt évben elhunytakról

November 30. csütörtök, December 1. péntek és 2. szombat 17:30
Adventi hitmélyítő alkalmak – igehirdető: Pálfi Zsuzsanna

December 2. szombat 9:00-13:00
Adventi játszóház és keresztyén kézműves vásár

December 3. Advent 1. vasárnapja
Úrvacsorás istentisztelet **10:00**

December 5. kedd 17:00
Kárpát-medencei imanap

GYÜLEKEZETÜNK HONLAPJA

www.papareformatus.hu

Várjuk észrevételeiket, hozzáaszólásaikat, megjegyzéseiket! Keressék fel!

HONLAP ! HONLAP! HONLAP! HONLAP!

Lapunkat ingyenesen terjesztjük református családjainknak. Bekerülési ár kb. 200 Ft.
A költségekre adományokat elfogadunk.

Pápai Református Egyházközség

Írták: Csomor István, Kövy Rózsa, Laskovics Márió, ifj. Márkus Mihály, Móriczné Bátki Anna, Sárközy Gergely Antal, Szakács Gergely.
Grafika: WEB Szerkesztés: Kopeczky Péter
Kiadja a Pápai Református Egyházközség Felelős kiadó: ifj. Márkus Mihály lelkipásztor
Készült a Jókai Mór Városi Könyvtár nyomdájában 1000 példányban.